

Toetsing Flora- en faunawet 2016  
Optimalisatie watersysteem Lichtenvoorde.

Inventarisatie van beschermde soorten.

## **Inleiding**

Het waterschap heeft bij het uitvoeren van projecten te maken met diverse regelgeving. Naast regelgeving zoals het verdrag van Malta, moet het waterschap zich houden aan de Flora- en faunawet, Vogel- en Habitatrichtlijn. Sinds april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Voor herinrichting van watergangen, aanleggen van retentiegebieden en bijvoorbeeld het grootschalig baggeren van watergangen moet het waterschap nagaan of hier soorten van de Flora- en faunawet, Vogel- of Habitatrichtlijn voorkomen. Waterschap Rijn en IJssel werkt volgens de 'Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen'. Indien er soorten voorkomen, die opgenomen zijn in Tabel 3 van de Flora- en faunawet, dan moet er een ontheffing worden aangevraagd. Hierin dienen mitigerende en/of compenserende maatregelen opgenomen te worden om de werkzaamheden alsnog te mogen uitvoeren. Voor de soorten van Tabel 2 hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd mits er wordt gewerkt conform de Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen. De gegevens waarop de toetsing is gebaseerd mogen in principe niet ouder zijn dan 3 (Tabel 3-soorten) of 5 jaar (Tabel 2-soorten). Daarnaast dient Waterschap Rijn en IJssel zich te houden aan de zorgplicht.

## **Doel**

De terugkerende wateroverlast in Lichtenvoorde (met als hoogtepunt augustus 2010) is de aanleiding geweest om samen met de gemeente Oost Gelre het functioneren van het gehele watersysteem (oppervlaktewater en riolering) in beeld te brengen en te beoordelen op robuustheid en toekomstbestendigheid. Gezien de zeer hoge dynamiek in de afvoerpieken (tot 6 x de maatgevende afvoer) is in 2012 een niet-stationair model gebouwd, omdat de stationaire methode onvoldoende inzicht geeft in het functioneren van het watersysteem. De noodzakelijke (hydrologische) maatregelen voor het creëren van een robuust en toekomstbestendig watersysteem zijn op hoofdlijnen bekend.

Het college van dijkgraaf en heemraden heeft op 7 mei 2013 besloten dat:

1. Optimalisatie van het watersysteem bij Lichtenvoorde noodzakelijk is en zal bestaan uit een combinatie van maatregelen in het oppervlaktewatersysteem en het rioolsysteem.
2. Voor de verdere uitwerking en realisatie van de maatregelen in het water- en rioolsysteem de samenwerking met de gemeente Oost Gelre uit te werken in een samenwerkingsovereenkomst



## **Resultaten uit veldbezoeken en database NDFF**

| Latijnse naam | Nederlandse naam | Tabel |
|---------------|------------------|-------|
|---------------|------------------|-------|

### **Libellen**

Algemene soorten

### **Dagvlinders**

Algemene soorten

### **Amfibieën / Reptielen**

|                     |               |   |
|---------------------|---------------|---|
| Triturus cristatus  | Kamsalamander | 3 |
| Pelophylax lessonae | Poelkikker    | 3 |

### **Vissen**

Algemene soorten

### **Zoogdieren**

|                 |      |   |
|-----------------|------|---|
| Lepus europaeus | Haas | 1 |
| Talpa europaea  | Mol  | 1 |

### **Vaatplanten**

|                       |                 |   |
|-----------------------|-----------------|---|
| Dactylorhiza maculata | Gevlekte Orchis | 2 |
|-----------------------|-----------------|---|

### **Insecten**

Tijdens de veldbezoeken in mei en juli zijn er geen beschermde insecten aangetroffen.

### **Amfibieën / Reptielen**

Er worden een tweetal amfibieën vermeld in de database van de NDFF. Het gaat hier om de zwaar beschermde poelkikker en de kamsalamander. Beide soorten zijn aangetroffen nabij of in de Vragenderbeek ten noorden van Vragender. Op de in te richten locaties is de soort tijdens de 2 veldbezoeken niet aangetroffen.

Uit de literatuurstudie zijn verder geen ander amfibieën of reptielen bekend. Echter is de biotoop zeker geschikt voor soorten als de gewone pad en kleine watersalamander.

### **Vissen**

Rondom Vragender en de oostkant van Lichtenvoorde voeren de beken vooral ijzerrijk kwelwater af. Over het algemeen zijn deze wateren vanwege hun milieu (ijzer) ongeschikt voor vis. Een soort als tiendoornige stekelbaars is vaak de enige die onder deze omstandigheden kan overleven en is door mij ook aangetroffen in de Visserijbeek. Het betreft een niet beschermde soort, andere beschermde vissoorten zijn niet te verwachten binnen het plangebied.

### **Vaatplanten**

Binnen het plangebied komt zwanenbloem (tabel 1) verspreid in het gebied voor. Op de oevers langs de retentie "Nieuwendijk" ten noordwesten van Lichtenvoorde zijn tijdens het veldbezoek diverse groeiplaatsen van de beschermde gevlekte orchis aangetroffen (tabel 2).

Andere beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen binnen het plangebied.

### **Vogels**

Alle vogels zijn wettelijk beschermd (tabel 3). Het betreft hier een agrarisch gebied waardoor men kan aannemen dat er ook veel vogelsoorten gebruik maken van deze landelijke omgeving om te broeden en foerageren. Binnen deze quick-scan wordt niet afzonderlijk per

soort rekening gehouden aangezien de mate waarin vogels beschermd zijn voor allen gelijk is.

## **Zoogdieren**

Tijdens de veldbezoeken zijn haas en mol aangetroffen verspreid in het gebied. Daarnaast zullen soorten als bijvoorbeeld egel, vos, ree, konijn, steenmarter ( wordt ook vermeld in de NDFF ) en diverse muizensoorten gebruik maken van de onderhoudspaden en het naastliggende gebied echter, zijn er binnen de grenzen van het plangebied geen vaste verblijfplaatsen aangetroffen.

### *Vleermuizen*

Diverse vleermuissoorten ( bijvoorbeeld laatvlieger, gewone dwergvleermuis ) maken gebruik van het landelijk gebied en omgeving als foerageergebied en mogelijk ook als voortplantingsgebied. Binnen het plangebied staan op verschillende plaatsen oudere bomen die mogelijk een vaste verblijfplaats vormen voor vleermuizen.

## **Wettelijke consequenties en aanbevelingen**

### Wettelijke consequenties

In het plangebied zijn meerdere beschermde soorten bekend vanuit het literatuuronderzoek en de gehouden veldbezoeken. De meeste waarnemingen betreffen soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet; zoals haas, mol, en zwanenbloem. Hiervoor hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd maar kan volstaan worden met de zorgplicht.

Voor de aangetroffen soort gevlekte orchis, tabel 2 van de Flora- en faunawet; kan het waterschap gebruik maken van de gedragscode voor waterschappen. Hierin wordt beschreven hoe er tijdens de uit te voeren werken rekening gehouden moet worden met deze beschermde soorten zodat deze niet in hun voortbestaan worden belemmerd. In de praktijk betekent dit dat bij inrichtingswerk ter plaatse deze groeiplaatsen moeten worden geïnventariseerd en worden ontzien. In het uiterste geval zou men de planten kunnen verplaatsen naar een nieuwe standplaats met minimaal dezelfde omstandigheden.

Voor de vermelde amfibiesoorten kamsalamander en poelkikker, tabel 3 van de Flora- en faunawet, is geen ontheffing nodig aangezien deze buiten het plangebied zijn aangetroffen. Wel is het verstandig om geplande inrichtingswerkzaamheden aan bestaande waterlopen en retentievijvers in de minst kwetsbare periode uit te voeren in de maanden september en oktober. Een soort als kamsalamander bevindt zich dan vaak niet meer in het water maar op het land, en ook zijn de larven dan inmiddels gemetamorfoseerd en mobiel zowel in het water als op het land.

Wanneer bestaande (oude) bomen moeten worden gekapt dient er vooraf een vleermuisonderzoek plaats te vinden. In eerste instantie moet er een inschatting worden gemaakt op de mogelijkheid van vaste verblijfplaatsen in gaten en spleten van de betreffende bomen. Daarnaast moet er gekeken worden of de bomen een functie vervullen in de vliegroutes van vleermuizen. Mocht dit zo zijn dan dient er een uitgebreid onderzoek worden uitgevoerd waarin wordt vastgesteld om welke soort het zou gaan en dienen de verblijfplaatsen worden vastgesteld dan wel te worden uit gesloten. ( dit zijn doorgaans dure en tijdrovende onderzoeken). Beter is het om de bewuste bomen te ontzien waardoor ontheffingsaanvraag en onderzoeken niet nodig zijn.

### Aanbevelingen

Wanneer er toch in het broedseizoen gewerkt moet worden dan kan men vooraf maatregelen treffen om te voorkomen dat broedvogels zich vestigen binnen het plangebied.

Het vroegtijdig maaien van de oeverbegroeiing en onderhoudspaden kan voorkomen dat vogels dit als nestplaats gaan gebruiken. Daarnaast kan men op percelen die voor de herinrichting gebruikt gaan worden bamboestokken plaatsen met rood wit lint met een onderlinge afstand van 5 meter. Echter voorafgaand van de inrichtingswerken dient er altijd een broedvogel inventarisatie gedaan te worden om eventuele broedgevallen uit te sluiten dan wel vast te stellen. De bevindingen dienen worden vastgelegd in het standaard werkformulier wat door het waterschap is opgesteld. (zie bijlage) De aangetroffen nesten moeten worden ontzien, werkzaamheden mogen binnen een straal van 5 meter tot na het uitvliegen van de jongen niet plaats vinden.

### **Conclusie**

Als er tijdens de uitvoering van de geplande werken bovenstaande wettelijke consequenties en aanbevelingen worden opgevolgd is er geen ontheffing nodig voor de Flora en Faunawet. Mocht er toch reden zijn om hiervan af te wijken dan is het goed om na te gaan of hier als nog een ontheffing van de flora en faunawetgeving nodig is.

Deze dient dan alsnog aangevraagd te worden bij RvO (tot 2017), en dient er rekening gehouden te worden met een looptijd van ca. 6-10 weken. Mocht er alsnog een aanvullend vleermuis onderzoek nodig zijn dan dient er rekening te worden gehouden met een looptijd van 1 jaar!

Bijlages:        standaardwerk formulier  
                     NDFF quickscan